

a. Domstolene og visse erhvervsorganisationer har således anført, at udvalgets forslag om, at der indføres en ufravigelig regel, hvorefter en genstand skal anses for mangelfuld, hvis den ikke kan anvendes uden væsentlig risiko for skade på person (udvalgets forslag til § 76, stk. 1, nr. 3), vil kunne føre til mindre rimelige resultater.

En genstand, der ikke kan anvendes uden væsentlig risiko for personskade, vil allerede efter den gældende retstilstand blive anset for at være mangelfuld, medmindre køberen inden køkets afslutning har erklæret sig indforstået med eller har indset genstandens farlighed. Det følger imidlertid af den regel, som udvalget har foreslået, at køberen skal kunne gøre mangelsbeføjelser gældende, selv om han ved køkets afslutning udtrykkeligt er blevet gjort bekendt med salgsgenstandens farlighed. De fleste myndigheder og organisationer, der har kritiseret forslaget, har kunnet tiltræde, at en sælger ikke ved bestemmelser i standardkontrakter bør kunne fraskrive sig ansvaret for en mangel af den nævnte karakter, men er køberen udtrykkelig blevet gjort bekendt med den risiko, som genstanden frembyder, finder de ikke, at han bør kunne gøre mangelsbeføjelser gældende på grundlag af denne risiko.

Justitsministeriet mener ligesom købelovudvalget, at hensynet til at beskytte forbrugerne mod farlige varer må tillægges stor vægt, og man har derfor som udgangspunkt været positivt indstillet over for forslaget. På den anden side er man enig i, at det vil kunne virke mindre rimeligt at tillægge køberen mangelsbeføjelser i tilfælde, hvor han bevisligt udtrykkeligt er blevet gjort bekendt med genstandens farlighed. Den af udvalget foreslåede regel er derfor ikke medtaget i lovforslaget.

Justitsministeriet har på grundlag af de ovenfor nævnte udtalelser overvejet, hvorvidt der er behov for en særlig regel om, at sælgere ikke ved bestemmelser i standardkontrakter kan fraskrive sig ansvaret for, at en genstand ikke kan anvendes uden væsentlig risiko for personskade. Det må imidlertid i almindelighed antages at følge af reglen om sælgerens oplysningspligt i lovforslagets § 77, stk. 1, jfr. § 76, stk. 1, nr. 3, at køberen i disse tilfælde vil kunne gøre gældende, at der foreligger en mangel, selv om sælgeren har solgt genstanden, som den er og forefindes eller med tilsvarende forbehold. Har sælgeren været bekendt med genstandens farlige egenskaber eller kun på grund af grov uagtsomhed været uvidende om dem, må det endvidere antages, at et konkret forbehold om, at genstanden muligvis lider af en bestemt fejl, som gør anvendelsen af den farlig, vil blive tilsidesat som

urimeligt efter aftalelovens § 36. Justitsministeriet har på dette grundlag ikke fundet, at der er behov for en særregel om ansvarsfraskrivelse ved salg af farlige genstande.

b. Købelovudvalget foreslår som nævnt under afsnit 3 b, at køberen i almindelighed skal kunne kræve, at sælgeren afhjælper mangler ved salgsgenstanden. Har køberen krævet afhjælpning, skal han efter udvalgets forslag kunne holde hele købesummen tilbage (§ 78, stk. 2, i udvalgets lovudkast). Købelovudvalget (betænkningen side 36) er på dette punkt gået videre end Forbrugerkommissionen. I de tilfælde, hvor køberen ikke umiddelbart kan hæve købet, fordi mangelen må anses for uvæsentlig, foreslår Forbrugerkommissionen, at køberens tilbageholdsret begrænses, således at han ikke kan tilbageholde et beløb, som åbenbart overstiger, hvad det vil koste at afhjælpe mangelen. Udvalgets forslag er begrundet med, at den præventive virkning af køberens adgang til at hæve købet, hvis sælgeren ikke opfylder sin afhjælpningspligt, vil blive svækket betydeligt, hvis køberen skal betale en væsentlig del af købesummen, inden sælgerens frist for afhjælpning er udløbet. Udvalget anfører endvidere, at det under alle omstændigheder forekommer lidet rimeligt at henvise køberen til at betale en del af købesummen og derefter søge beløbet tilbage, hvis det viser sig, at sælgeren ikke afhjælper mangelen.

En række af erhvervslivets organisationer har gjort gældende, at udvalgets forslag er for vidtgående. De har navnlig anført, at køberne vil kunne misbruge den ubegrænsede tilbageholdsret ved at fremsætte uberettigede reklamationer med sigte på at opnå en forlænget betalingsfrist.

Efter justitsministeriets mening må det erkendes, at der vil kunne forekomme tilfælde, hvor det ikke er rimeligt at give køberen ret til at tilbageholde hele købesummen, f. eks. hvis det drejer sig om et større beløb, og den mangel, køberen kræver afhjælpning, er af ringe betydning. Justitsministeriet har derfor i lovforslagets § 78, stk. 2, begrænset tilbageholdsretten i overensstemmelse med Forbrugerkommissionens forslag. Justitsministeriet har også lagt vægt på, at det må antages, at hævebeføjelsen på trods af den skete begrænsning i tilbageholdsretten i de fleste tilfælde vil være et tilstrækkeligt effektivt middel til at fremtvinge afhjælpning.

c. Efter købelovens § 49 er sælgerens afhjælpningsret meget begrænset. Sælgeren kan ved at foretage afhjælpning eller omlevering afværge, at køberen gør beføjelser gældende i anledning af en mangel, men kun hvis afhjælpningen